

A befejezés bennünk van

Elek Tibor könyvajánlója

Úgy látszik, ha Markó Béla nagyon megszeret egy versformát, akkor attól nagyon nehezen szabadul. Így járt korábban a szonettel, s immár itt van a harmadik haikukötete is (Fűszál sziklán, 2014) a csíkszeredai Bookart kiadótól.

Markó mindent tud a haikuról, az elmúlt években esszéit is írt róla, interjúkban, versekben nyilatkozott róla (most is: „egy papírlapon / apró fekete magvak / talán haiku” – Poétika), de nem csak tudósa annak a tizenhét szótagnak, amiből eredetileg egy jellegzetes távol-keleti, japán versforma (5+7+5) állt össze, hanem művészi zsonglóre is. Vélhetően szimpatizál az eredeti haiku mögött rejlő világgéppel, de bizonyára a maga hagyománykövető természete miatt is, miként a szonett esetében, láthatóan igyekszik megfelelni az eredeti formavilágnak, műfaji és formai követelményeknek, amelyeket a haiku legnagyobb mestere, első igazi

klasszikusa, Macuo Basó (1644–1694) teremtett meg. Ez azonban nem akadályozza meg abban, hogy a szonettnél még zártabb formavilág keretei, kötöttségei között is a maga mégiscsak európai magyar létélményét és szabadságvágyát fogalmazza meg („ághegyen vércse / bekamerázott mező / élned-halnod kell” – A hazáról, „véres húst cibál / fekete-fehér szarka / testet a lélek” – Úton).

Markó az új kötet verseit is, miként az előző kettőét, az egymást váltó négy évszak sorjába rendezi (ezzel is a japán haiku-hagyományokat követve), és a négy őselem (Levegő, Tűz, Víz, Föld) szavával jelölt külön ciklusokba szerkeszti. A 99 vers ezen rend szerinti egymásutánisága, ciklusai és a kötet egésze hangsúlyozza az évszakok örökös körforgása mellett a természet örökös megújulását, tavasztól tavaszig húzódik a haiku-kör ismét („fűszál a sziklán / hát mégis

repedés van / az öröklétlen?” – Repedés, „üres drótvázak / hogy lesz majd tavasz ebből / kell ide lsten – Kert), és a létezés teljességélményének lehetőségét.

Markó haikuinak a szövegekkel különböző viszonyt teremtő, s mindenképpen figyelmet keltő címadásai (amelyek az eredeti japán hagyományoktól eltérnek) jelzik, hogy

kötetében ezúttal is Minden („egy lány szvetterben / átfúj a szél a kerten / érik a szilva) benne van: Virágnylás, A szerelemről, Végtelen, Költészet, Mítosz, A halálról, L'art pour

l'art, Jóság, Örökség, Hazatérés stb.

A kötet egy bő félóra alatt még lassan is végigolvasható, de hogy egy-egy vers milyen időtartamú meditálásra készítheti olvasóját, azt olvasója válogatja; annyi bizonyos, hogy ez meg nem takarítható, mert a haiku befejezése, a szerző intenciói szerint is, bennünk van.

